

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมสำคัญอันดับต้นๆ ของไทย ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจการที่มีการลงทุนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ แต่ได้รับผลตอบแทนสูง (โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ, 2542) อีกทั้งยังสามารถกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของธุรกิจภาคอื่นๆ เช่น กิจการธนาคาร โรงแรมและบ้านพักตากอากาศ ร้านอาหาร ภัตตาคาร การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ จากสถิติของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา (2540 อ้างใน สุชาติา วรระมานี, 2542) พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่าสูงถึงร้อยละ 14 ของรายได้จากการส่งออกทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 49 ของรายได้จากภาคบริการ รวมทั้งคิดเป็นร้อยละ 5.4 ของรายได้ประชาชาติ (GDP) ของประเทศ จึงทำให้หลายฝ่ายเชื่อว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ

หลาย 10 ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่ายังจะสามารถพัฒนาไปได้อีกไกล ตราบใดที่ “แหล่งท่องเที่ยว” ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งสำหรับอุตสาหกรรมประเภทยังคงอยู่ในสภาพดีและพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว แต่แนวโน้มของแหล่งท่องเที่ยวมิได้เป็นเช่นนั้น เพราะปัจจุบัน ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เป็นอุปสรรคสำคัญที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ ในปัจจุบัน มีรายงานวิจัยเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวออกมาเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างดังนี้

โครงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวแบบเดินป่า ที่มีต่อสถานะแวดล้อมและประชาชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ (ปฐพี อาคมานนท์ มอนซอนและคณะ, 2535) ซึ่งจัดทำเพื่อเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ประโยชน์จากการท่องเที่ยวแบบเดินป่า ได้แก่ ท้องถิ่นได้มีโอกาสทางอาชีพและมีรายได้มากขึ้น แต่ผลเสียคือ สิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพและด้านสังคมวัฒนธรรมเสื่อมโทรมลง จึงได้เสนอให้หน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เร่งให้มีการเพิ่มพูนความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพื่อให้ตระหนักในการมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่

สุชาติ วรรณะมานี (2542) ได้กล่าวถึงสภาพของชายหาดพัทยาหลังยุคแห่งการท่องเที่ยวพัทยาเพื่อผู้ไว้ว่า พัทยาเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไว้ระเบียบและขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม จนก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรุนแรงจากการสำรวจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พบว่าคุณภาพน้ำของพัทยาดำกว่ามาตรฐาน ไม่เหมาะสมต่อการลงเล่นน้ำ และปะการังที่อยู่ทางภาคตะวันออกของเกาะล้านซึ่งติดกับพัทยา มีชีวิตอยู่เพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ระบบนิเวศได้ทะเลจึงถูกทำลายลงไปด้วย ผลดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการที่แหล่งธุรกิจต่างๆในพัทยา รวมถึงนักท่องเที่ยวได้พากันทิ้งขยะและระบายน้ำเสียโดยปราศจากการบำบัดลงทะเล นอกจากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมแล้ว ภาพลักษณ์ของพัทยาแบบหมู่บ้านชาวประมงก็ถูกกลบหายไป และแทนที่ด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รวมของโสเภณีทุกระดับชั้น การขายบริการทางเพศ โรคเอดส์และอาชญากรรม ที่สำคัญคือ ปัญหาเหล่านี้มิได้หยุดอยู่ที่พัทยา แต่แพร่กระจายเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มากมาย เช่น หาดป่าตอง จ.ภูเก็ต หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหลายแห่ง ทั้งในจังหวัดเลย นครราชสีมา และเชียงใหม่

จากที่กล่าวถึงปัญหาความเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยวมาทั้งหมดนั้น สามารถสรุปปัญหาออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
2. ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม

ซึ่งทั้งสองประเด็นล้วนกำหนดอนาคตของธุรกิจการท่องเที่ยวด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีประเด็นใดสำคัญกว่าหรือด้อยกว่าประเด็นใด และพบว่าสาเหตุสำคัญของความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ก็คือ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งท้องถิ่นขาดการวางแผนและจัดระเบียบที่ดีในการดูแลสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยว
2. ความเห็นแก่ตัวและขาดสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
3. พฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างไม่มีความรับผิดชอบต่อของนักท่องเที่ยว

ในแง่พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้น ถือว่าเป็นรูปแบบพฤติกรรมหนึ่งของสังคมไทยที่ควรวางรากฐานของระบบพฤติกรรมให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมใดควรหรือไม่ควรปฏิบัติ และจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ได้มีการกำหนดหัวข้อวิจัยที่ต้องทำการศึกษาอย่างเร่งด่วนในช่วง 5 ปี ออกเป็น 7 ประเด็น (คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมไทย, 2537) ซึ่ง 1 ใน 7 ประเด็นดังกล่าว ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาด้านพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและสาธารณประโยชน์ เพื่อหาแนวทางเสริมสร้างจิตสำนึกและ

พฤติกรรมการป้องกันมลภาวะ เช่น การไม่ทำลายสาธารณสมบัติ การใช้วัตถุดิบธรรมชาติและพฤติกรรมอื่นๆ ที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและทรัพยากรของประเทศ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งท่ามกลางวิกฤตการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สังคมไทยและสังคมโลกกำลังเผชิญอยู่ในทัศนะของผู้วิจัย พฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณประโยชน์ที่น่าสนใจทางการศึกษาประเด็นหนึ่ง ก็คือ การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ในแง่ของการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและระบบนิเวศของโลก ถึงแม้ว่าการสัมมนาดังกล่าวข้างต้นจะกำหนดระยะเวลาเร่งด่วนไว้เพียง 5 ปี นั่นคือ สิ้นสุดระยะเมื่อปี พ.ศ. 2541 แต่ ณ ปัจจุบันก็ยังมิได้มีการเคลื่อนไหวของสังคมมากนักในประเด็นของการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพื่อกำหนดบรรทัดฐานและแสวงหาแนวทางที่จะนำไปสู่การปรับพฤติกรรมของคนไทยให้เป็นไปตามบรรทัดฐานที่ควรจะเป็น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวภายใต้แนวความคิดของพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับว่าจะนำไปสู่การรักษาระบบนิเวศของโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ รวมถึงการนำมาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco - tourism)

แหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสวยงามอยู่ระดับต้นๆ ของโลก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติชายฝั่งทะเล หมู่เกาะ ภูเขาและอุทยานแห่งชาติ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่ก็ยังนิยมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เพราะมีราคาถูกกว่าการเดินทางออกนอกประเทศ และแหล่งท่องเที่ยวที่คนไทยนิยมไปเที่ยว ก็คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ส่วนจังหวัดที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไปเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับต้นๆ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวธรรมชาติทางบก (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542) อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มากที่สุดในเขตภาคเหนือ เพราะมีทั้งพื้นที่อุทยาน ป่าเขาลำเนาไพร ถ้ำ น้ำตก พืช สัตว์และวิถีชีวิตของชาวไทยภูเขาที่มีความสัมพันธ์กับป่า ตลอดจนการมีระบบคมนาคมที่สะดวกสบาย อากาศเย็นสดชื่น ซึ่งเป็นแรงดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

สถานการณ์ความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ งานวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของคนไทย 506 ตัวอย่าง โดยวัดความเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเลือกทำ ผลการศึกษาพบว่า มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศร้อยละ 67.39 และนักท่องเที่ยวทั่วไปร้อยละ 32.61

ซึ่งหากพิจารณาเพียงผิวเผิน ผลการวิจัยนี้ก็เป็นที่น่ายินดี แต่ที่สำคัญกว่าการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็คือ คุณภาพหรือพฤติกรรมระหว่าง

การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพราะแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวจะมีการจัดการที่ดีเพียงใด แต่นักท่องเที่ยวยังมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ใส่ใจเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่เคารพชุมชนท้องถิ่น ไม่สนใจเรียนรู้ประสบการณ์จากการท่องเที่ยว เน้นแต่ความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แม้จะมีการทำกิจกรรมเชิงนิเวศ เช่น ล่องแก่ง ล่องแพ เดินป่า ฯลฯ ก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาได้ และอาจส่งผลกระทบต่อที่รุนแรงกว่าการท่องเที่ยวแบบเดิมๆ ด้วยซ้ำ เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์และความหลากหลายของธรรมชาติ หากเกิดความเสียหายก็จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งระบบ ซึ่งไม่สามารถจะประเมินค่าได้และอาจไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพที่สมบูรณ์ดังเดิมได้โดยง่าย (สุชาติ วรรณะมานี, 2542)

การวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ มีความแตกต่างจากการวิจัยของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในส่วนที่ว่า ผู้วิจัยจะพิจารณาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวว่าเป็นแบบเชิงนิเวศหรือไม่ จากกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำประกอบกับคุณภาพของพฤติกรรมระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่ว่านักท่องเที่ยวคนไหนหรือเล็ก ใช้จ่ายเงินมากหรือน้อย หรือเป็นผู้ที่ต้องการความสะดวกสบายหรือไม่ ก็สามารถเป็นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ หากมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการศึกษารัฐธรรมนูญและท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้เฉพาะนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ นักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อุทยานและหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่เปราะบางต่อการถูกทำลายจากการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ไม่สร้างสรรค์ได้มากที่สุด

นอกจากต้องการทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาตัวแปรที่คาดว่าจะสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค ได้แก่ ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน (Dogmatism) วิถีชีวิตรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green lifestyle) ทัศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว
- 2) ลักษณะทางประชากร ได้แก่ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา

การศึกษาปัจจัยพยากรณ์และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวนั้น นอกจากจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการหาแนวทางในการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนไทยให้มีลักษณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังอำนวยความสะดวกให้กับอุตสาหกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยวอีกด้วย ในแง่ของการแบ่งส่วนตลาดของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การวางแผนประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการขาย

ตลอดจนการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Silverberg and others, 1996) ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของธุรกิจการท่องเที่ยวในอนาคต ตามแนวโน้มตลาดการท่องเที่ยวของโลก (Lew, 1998) ที่การสัมผัสสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เป็นเป้าหมายสำคัญของการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว

ที่ผ่านมา การแบ่งส่วนตลาดมักจะกำหนดลักษณะของนักท่องเที่ยวด้วยข้อมูลทางประชากร (Gladwell, 1990) แต่การใช้ข้อมูลทางประชากรเพียงอย่างเดียวไม่น่าเพียงพอ ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นต้องทราบทั้งลักษณะประชากร และปัจจัยทางจิตวิทยาของนักท่องเที่ยวที่นิยมธรรมชาติด้วย เพื่อให้เกิดความถูกต้องและแม่นยำในการแบ่งส่วนตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Silverberg and others, 1996) ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค (ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน วิธีชีวิตรักษาสีสิ่งแวดล้อม ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ) และลักษณะทางประชากร (อายุ รายได้ ระดับการศึกษา) ที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการพยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค (ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน วิธีชีวิตรักษาสีสิ่งแวดล้อม ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ) และลักษณะทางประชากร (อายุ รายได้ และระดับการศึกษา)
3. เพื่อศึกษาความสามารถร่วมกันพยากรณ์ของปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภคและลักษณะทางประชากรที่บ่งชี้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค (ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน วิธีชีวิตรักษาสິงแวดล้อม ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการทองเที่ยวเชิงนิเวศ) และลักษณะทางประชากร (อายุ รายได้ ระดับการศึกษา) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทองเที่ยวเชิงนิเวศ
2. ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค (ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอม วิธีชีวิตรักษาสິงแวดลอม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการทองเที่ยวเชิงนิเวศ) และลักษณะทางประชากร (อายุ รายได้ ระดับการศึกษา) สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการทองเที่ยวเชิงนิเวศได้
3. ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภค (ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอม วิธีชีวิตรักษาสິงแวดลอม การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการทองเที่ยวเชิงนิเวศ) และลักษณะทางประชากร (อายุ รายได้ ระดับการศึกษา) สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการทองเที่ยวเชิงนิเวศ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดคำนิยามศัพท์ปฏิบัติการเอาไว้ดังนี้ คือ

1. การทองเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ทองเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษารื่นชมและผลิตเพลินไปกับทัศนียภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิธีชีวิตของคนในทองถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ
2. ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน (Dogmatism) หมายถึง บุคลิกภาพที่วัดจากลักษณะความเข้มงวด เคร่งครัด และการยึดถือความเชื่อเดิมของตน ถ้าบุคคลมีลักษณะยึดมั่นในความคิดของตนสูง จะเป็นพวกใจปิด (Closed-minded) คือ เข้มงวด เคร่งครัด เปิดรับความคิดใหม่ๆ ได้ยาก แต่ถ้ามีลักษณะความยึดมั่นในความคิดของตนต่ำ จะเป็นพวกใจเปิด (Open-minded) คือ ยืดหยุ่น ผ่อนปรน พร้อมทั้งจะเปิดรับคำเชิญชวนอย่างมีเหตุผล
3. ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอม หมายถึง มโนทัศน์หรือความคิด ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อแนวคิดและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดลอมว่า เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย, ถูก - ผิด, ชอบ-ไม่ชอบ รวมถึงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งแวดลอมอย่างไร

4. วิถีชีวิตรักษาสีสิ่งแวดล้อม (Green lifestyle) หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ชีวิต เวลา และเงินของผู้บริโภคที่มีกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบวัดวิถีชีวิตรักษาสีสิ่งแวดล้อม
5. การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดงถึงความสนใจ ระดับความถี่ในการเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อแต่ละประเภท ซึ่งประกอบด้วยสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
6. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ โดยไม่รบกวนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น มีการทำกิจกรรมเชิงนิเวศ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก และปฏิบัติตามลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามเกณฑ์พิจารณาของ นำชัย ทนุผล (2542)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 2 ประเภทในจังหวัดเชียงใหม่ คือ
 - 1.1 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
 - 1.2 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยภูเขา เช่น หมู่บ้านม้งดอยปุย
2. ขอบเขตด้านเวลา มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. 2544

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาระบบพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของคนไทยให้สอดคล้องตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและการรักษาสมดุของระบบนิเวศโดยรวม
2. ได้ทราบถึงทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และนำมาตรวจสอบมาตรฐานจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อมของสังคมไทย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อไป
3. ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการแบ่งส่วนตลาดนักท่องเที่ยว สร้างโฆษณาประชาสัมพันธ์และพัฒนาสินค้าหรือบริการเพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมและใช้สินค้าหรือบริการที่เป็นผลพวงของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ
4. ได้ทราบถึงประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสื่อแต่ละประเภท รวมถึงเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการข่าวสารและให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว